

А 2007
79 к

Әдібай Табылды

ТАҢДАМАЛЫ
ШЫҒАРМАЛАРЫ

4

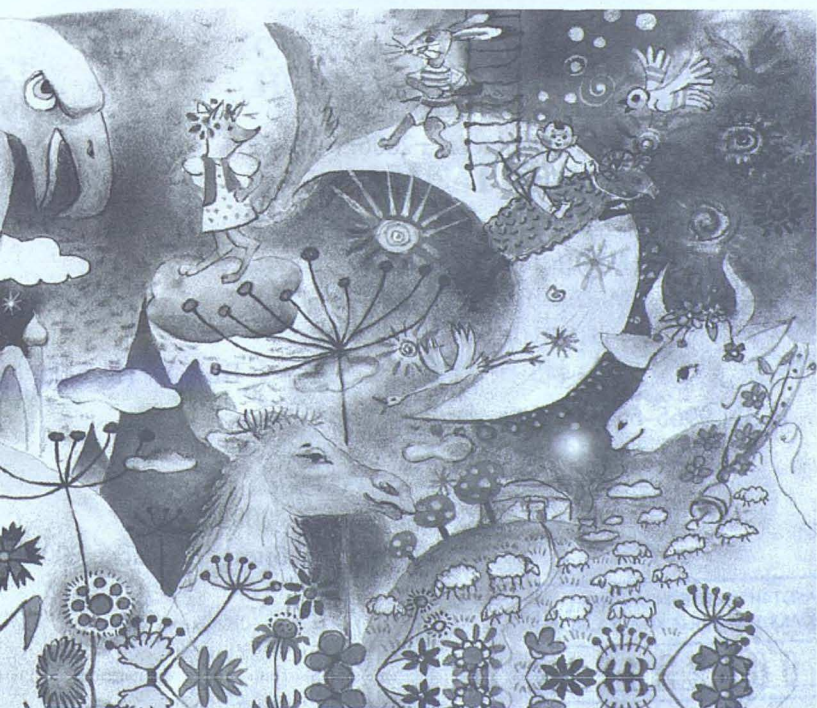
80
КРТИ

Әдібай Табылды

ТАҢДАМАЛЫ
ШЫҒАРМАЛАРЫ

Көңілді балалар

Алматы

ББК 84 (Қаз-7)

T12

Қазақстан Республикасының Мәдениет, ақпарат және спорт министрлігінің бағдарламасы бойынша шығарылды

Табылды Ә.

T12 Таңдамалы шығармалары:

Т. 4 Көңілді балалар. —Алматы:

“Балалар әдебиеті” баспасы. —2006. —270 бет.

ISBN 9965-650-45-4

T 4803250201
00 (05)-06

ББК 84 (Қаз-7)

ISBN 9965-650-45-4 (Т. 4)

9965-650-33-0

© Табылды Ә., 2006

© “Балалар әдебиеті” баспасы, 2006

БЕКЖАН–БӨБЕК

Бекжантайым—бөбегім,
Сағынышпен өбемін:
Құшақтадың атанды
Қуанышқа бөледің.

Сүйісіңнен айналдым
Иісіңнен айналдым.

АНСАРЫМ

Жан бөбегім— Ансарым
Сәл көрмесем, аңсадым:
“Ата!” деген сөзіңнен,
Бақытымды сезінем.

Балдай тәтті қылығың,
Бақытты бол, құлыным!

ҚАЙЫРЛЫ ТАҢ, БАЛАЛАР!

Арайланып таң, атты,
Алтын шапақ таратты,
Қайырлы таң, балалар!

Әлемде нұр – тыныштық,
Әрбір бейбіт күн ыстық!
Қайырлы таң, балалар!

Жарқырады қаламыз,
Жайнай түсті даламыз,
Қайырлы таң, балалар!

Аман Отан – панамыз,
Аман ата–анамыз,
Қайырлы таң, балалар!

ДУЛАТ КЕЛДІ МЕКТЕПКЕ

Алға бастап бар талап,
Ақ сөмкесін арқалап.
Дулат келді мектепке,
Думан, мейрам мектепте.
Соғылды алғаш қоңырау,
Гүлге толды омырау,
Ұстазға гүл ұсынып,
Ұялып та, қысылып,
Дулат тұрды күлімдеп,
Дұғамды айттым “күнім!” деп.
– Ұлым, білім күніңмен!
Ұлы адам бол біліммен!

Өнер, оқу, еңбекте
Сенер ұл бол сен көпке!
Қуанышың көп сенің,
Құтты болсын мектебің!

ЗЕРДЕЛІ

Бабалардың —
Даналардың
Сөзін жаттап, зерледі:
Халқын сүйіп,
Салтын биік
Қастерледі Зерделі.
Өнерлінің
Өлең—жырын
Өрнектеп, ол жаттағыш:
Алғыр бала
Ата—анаға,
Ағайынға мақтаныш.

“Тергені” көп — көргені
Текті бала Зерделі.

ӘДЕПТІЛІК САЛТЫМЫЗ

Әдеп—білік, ұлы сөз
Әдептілік — адамдық:
Әдемілік — гүл мінез
Әдемі құт — адалдық.
Әдептілік — иманың,
Әдеп біліп, кісі құт:

Әр адамды сыйлаудың,
Әдебі де кісілік.

Әдеп күзет: адамда,
Әдепсіз көп, — безінгін.
Сабыр, ойың әманда
Абыройың өзіңнің.

Әдепті құт халқымыз:
Әдептілік салтымыз!

СҮЙЕМ ӨЗ ТІЛІМДІ

Сүйсем өз тілімді,
Боламын білімді:
Өз тілім үйретер,
Өнерді, ғылымды.
Сүйем өз тілімді.

ЖАҢА КҮН

Бүгін жаңа Күн келді,
Бүкіл әлем гүлденді:
Ол Наурыз той — береке,
Құтты болсын мереке!

БАЛБӨБЕК

Балбөбек — жырымсың,
Бағымсың — гүлімсің!

Балдайсың — шырсынсың,
Бақытым — күнімсің!

ЖЕҢЕШЕМ

— Алтыным! Күнім! — деп,
Атымды тергейсің.
Жүресің күлімдеп:
Жүректі тербейсің.
Сүйікті ағамдай
Сүйдің от сезіммен:
Жеңешем анамдай,
Кеңесем өзіңмен.
Сезінем, мол ісің,
Өзіңе бағынам:
Бермесем қол ұшын,
Көрмесем сағынам.

Жарқыным, жүр есен,
Жанашыр жеңешем.

РЫСЖАН МЕН АТАСЫ

Атасы келсе жұмыстан
Алдынан шығып Рысжан,
Ұсынар, тауып шөркесін:
Атасы сүйер “еркесін”.
Атаға оның сыйы — мың:
Шөткелеп берер киімін.
Аймалап, сүйіп “ботасын,”
Беріп жүр ата батасын.

ЕКІ ДОС

Көбей, Құрбан — қос бала —
Көрші, құрбы, дос бала:
Бірлік жасап жүреді,
Бір ұшқандай қос қанат.

Екі достың бірлігін,
Ел мақтайды тірлігін.

АЙМАННЫҢ САНАСЫ

Айманды әкесі:
— Айым! — деп, сүйеді.
Күлімдеп көкесі:
— Күнім! — деп сүйеді,
Аймалап анасы:
— Ай — күнім — сен! — дейді, —
Айманның санасы,
Айтқанға сенбейді:
— Ай емес, Күн емес,
Адаммын — мен дейді.
Еркелік жасамай
Жүргенім — жөн, — дейді.

БИЛЕ, БӨБЕК

Айналайын
Бөпетайым!
Әнге салып,
Мың бұралып,

Биді баста:
Әс-са! Әс-сә!

Жаны шырын
Жарық күнім!
Шаттық күйге
Шаттан, биле.
Биле, ойна:
Күндей жайна!
Жа-са! Жа-са!
Әс-сә! Әс-сә!

АЙНАЛАЙЫН, БӨБЕГІМ

Айналайын, бал балам,
Аймалайын, жан балам!
Сенің әрбір қылығың —
Маған ыстық, құлыным!
Құштым сені, күліндеп,
Құлпыра бер күнім боп

ҚҰТТЫ БОЛСЫН ҚАДАМЫҢ

Құшақ ашып—
Тәй-тәй басып, кел, бөпем!

Кел құшақта:
Ең құшаққа, ен, бөпем!

Кел! Жүрегі
Елжіреді ананың:

Нықты болсын,
Құтты болсын қадамың!

ШӨБЕРЕ СӨЗІ

Сәлем берсе өрені,
Бабам жақсы көреді:
“Айналайын күнім!” – деп,
Ақ батасын береді.

Баба сыйлар баламын:
Бабамызға барамын,
“Ассалаумағалайкум!” – деп,
Ақ батасын аламын.

КІШКЕНТАЙ ҚАРЫНДАСЫМ

“Ағатайым келді!” – деп,
Қара көзің күлімдеп,
Қарсы аласың елжіреп,
Қарындасым –
Қарлығашым!

Сен құшасың күлімдеп,
Мен құшамын “гүлім!” – деп,
Жайнай берші, күнім боп.
Қарындасым –
Қарлығашым!

Айналайын өзіңнен –
Айтқан ыстық сезіммен

“Аға!” деген сөзіңнен!
Қарындасым —
Қарлығашым!

ІЗЕТТІ БАЛА

Бекен қандай елгезек:
Берді ағайға жол кезек:
— Ағай, ғапу етіңіз!
Алға қарай өтіңіз!

— Оқасы жоқ, ұланым!
Ізетіңмен ұнадың! —
Деп, ағай да ұланды,
Жақсы көріп, нұрланды.

Елгезек жас өренді,
Ел де жақсы көреді.

ТЫНЫШТЫҚ КЕРЕК БӨПЕМЕ

Соқпашы өршіп азынап,
Тоқташы, жел, азырақ.
Абайлап ақшы, балбұлақ,
Ақ бөпем жатыр балбырап.
Бөлекше бізге тым ыстық
Бөпеме керек тыныштық,
Тынықсын құйттай балақан,
Бейбіт күн әкел, жаңа таң.
Ақ нұрға күн бөлегін:
Алып боп өссін бөбегім.

БАҚЫТ ДЕГЕН НЕМЕНЕ?

Атасынан немере:

— Бақыт деген немене?

Деп сұрады бір күн кеп.

Қарт:

— Ойланғын, — ұлым, — деп,

Ақ сақалын тарады:

— Бақыт деген, қарағым,

Оңай келмес адамға,

Арманына қалаған

Жету үшін әр адам,

Еңбек етіп әманда,

Өз ісіне сенеді,

Қиындықты жеңеді....

Пайдалы өтсе уақытың,

Ол да сенің бақытың!

Бақыт — іске сенгенің,

Денсаулық пен еңбегің.

ИМАНДЫ БОЛ, ШЫРАҒЫМ

Талап інім атамның

Тарап аппақ сақалын,

Сүйіп еді бетінен:

— Айналайын ниетіңнен!

Инабатпен ұнадың,

Иманды бол, шырағым! —

Деп, елжіреп аташым,

Берді ініме батасын.

— Иман деген немене?

— Деп сұрады немере.

– Иман – сенім, адалдық,
Инабаттық, адамдық,
Көкеңнен үйрен әдепті –
Инабатты әдетті.
Қамқоршы бол кішіге,
Қайырымды бол кісіге.
Ар–ұятты жоймасаң,
Тек жақсылық ойласаң,
Ол иманды болғаның –
Инабатты бол, жаным!
“Сөздің мәнін білдім!” – деп,
Інім тұрды күлімдеп:
– Көкемнен үлгі аламын:
Мен иманды боламын!

АТА, БІЗГЕ КЕЛҢІЗ

Ата, бізге келіңіз!
Дайын сізге төріміз.
Өзіңізді дәйім біз,
Күту үшін дайынбыз.
Мақтап, жақсы көреміз:
Тақпақ айтып береміз.
Жүзіңізден әр таймай,
Жүз жасаңыз қартаймай.

ӘПКЕТАЙЫМ

Әр күн сайын
Маған дәйім
Қамқор болдың,
Әпкетайым!

Жаны — шырын
Жанасылым,
Жасай бергін
Жанашырым!

Анамдайын —
Әпкетайым!

МЕНІҢ ІНІМ БАР!

Жақсы көріп сыйлайтын,
Жайраңдасып ойнайтын.

Кіп—кішкентай інім бар,
Күлімдеген күнім бар.

Ол тіл алмай қырысса,
Отырғызам бұрышқа,
Бөлек кетсе азырақ,
Сағынамын қазір—ақ.

Мөлдір қара көздері,
Былдыр—былдыр сөздері.

Құлдыр—құлдыр жүгірген,
Айналайын інімнен,
Айналайын күнімнен!

НАҒАШЫМ

Анамның анасы,
Әкесі, ағасы —
Ең жақын сүйікті
Жақыным — нағашым.
Нағашы аташым,
Анашым, апашым.
Мерейлі, мен келсем,
Береді бар асын:
Керегің аласың...
Аңыз қып ел айтқан
“Нағыз жұрт — нағашым!”.

АҚ БЕСІК

Әшекейлі ақ бесік —
Әлдиіме бақ бесік.
Түбегінді қадайын,
Шүмегінді салайын.
Сылдырмағын тағайын,
Жібек көрпе жабайын.
Бауың өсем пүліштен,
Балдақтарың күмістен,
Жабдығыңмен сайлысың.
Жатса бөпем, жайлысың.
Құйттай бөпем өседі:
Құтты болсын төсегі!

ӘДЕП ПЕН ӘДЕТ

Әр мектептің өзінде,
Әдептілер мақталар:
Үзілістің кезінде
Қатаң тәртіп сақталар.
Ал бізде шу бірақ та,
Айтшы, неге бүйтеміз?
Шыңылдайды құлақ та,
Жұқарады жүйкеміз.
Жояйық жаман әдетті,
Болайық біз де әдепті.

ҰЯТ БОЛДЫ

“Тұрам айтқан сөзімде,
Әр істі дер кезінде,
Орындаймын!” – деп едім, –
Ойымда жоқ “дегенім”,
Тәтті ұйқыға батыппын,
Түске дейін жатыппын.
Ойға алған жұмыс көп,
Орындалған бір іс жоқ.
Жалқауланып өзім де
Жұрттың ақыл сөзін де
Құлағыма ілмеппін:
Құнын ойлай білмеппін
Уақыт деген досымның.
Ұят болды осыным...

МАҚТАНЫШ

Таудай үлкен талабы,
Күнінде “бестік” алады —
“Білгіш” дейміз мектепте,
Мақан деген баланы.

Қастерлейді ананы,
Қадірлейді ағаны—
“Ізетті” деп мақтаймыз
Мақан деген баланы.
Өнерлі де саналы,
Күй тартып, ән салады —
“Өнерпаз” деп мақтаймыз
Мақан деген баланы.
Көп—ақ түрлі талабы,
Көрген жан таң қалады:
Мақтап жүрміз мектепте
Мақан деген баланы.

ТӨЛ ШАҚЫРУ

Шөре—шөре, лағым!
Шөпшендеме, шұнағым!
Жайсам, дәйім желдеме:
Майса дайын, құрағым!

Пішәйт—пішәйт, қошақан!
Пішәйт! Болма қашаған.
Қандай дәмді!? Жем дайын:
Балдай дәмді жасағам!

Құру—құру, құлыншақ!
Жем беремін шырын сап.
Тайталасар жем жеуге,
Тай, құнаннан бұрын шап!

Көс—көс! Сүт ем, боташым!
Көс! Қызыққа батасың:
Бөгіп ене сүтіне,
Шөгіп, жырғап жатасың!

Ауқау—ауқау! Бұзауым!
Аулақ неге ұзадың?!
Ененді еміп, баса ғой
Емшегінің сыздауын!

ҒАРЫШКЕРЛЕР – ЖҮЛДЫЗДАР

Асып көктен,
Айға жеткен,
Айдан өткен кемеміз:
Марстан да
Алыс жайға —
Ғарыштарға келеміз!
Жұлдыз жақтан,
Жарқылдатқан,
Жұлдыз жаққан ұл—қыздар:
Намыскерлер,
Арыс ерлер —
Ғарышкерлер — жұлдыздар!

НЕ ЫСТЫҚ?

– Аспанда күн ыстық?
Ал, жерде кім ыстық?
– Әке мен шешеміз
Сүйікті, тым ыстық!
Әркімге туыстық,
Туған қыз, ұл ыстық.
Бәрінен: “Тыныштық!”
Деген сөз тым ыстық!

Жасасын туыстық,
Достық пен тыныштық!

КЕНЖЕ БАЛА

Апам мені: күнім, –деп
Аймалайды күлімдеп.

Ақ әжемнің “жанымын”:
Айтатын жыр – әнімін.

Атам: “менің панам”, – деп,
Көкем: “ойлы балам”, – деп,

Сенім артты маған көп,
Шығады деп адам боп.

Мен сүйікті баламын –
Кенжесімін анамның.

БЕС ДОС

Жалғыз тұрсам, алаң боп,
Жалғыздықтан жаман жоқ,
Маған сыңар қосылды,
Таптым солай досымды.
Екіге бір жанасты,
Үшеу болып жарастық,
Төртеу бірге тұрғанды
Қос егіз боп туғандай.
Төртке біреу қосылса,
Көпшілік боп осынша,
Бес жұлдыздай жайнаймыз,
Бес дос бірге ойнаймыз.

ӘЖЕМ МЕН ӘЛЕН

Әжеме сыр ақтарып,
Әлен отыр мақтанып:
— Үлкен менің талабым,
Жаңа дәрі табамын.

Әже сенің емдеуші
Дәрігерің боламын.
Тау аралап көремін,
Шипалы шөп теремін.
Әлдендірер дәріні
Әже, саған беремін.

Әжем айтты:
— ұланым,
Талабыңмен ұнадың.

Мына сөзбен, шырағым,
Мың жасайтын шырағым!

“Қуанттым, — деп, — әжемді!”
Әлен біздің мәз енді.

БӨБЕГІМЕ

Құлдыр—құлдыр, бөбегім,
Қуанышқа бөледің.
Ал мін, бөпем, арқама,
Атың болып желемін.

“Шабандозбын” деп сен де,
Мен “шапқанда” сескенбе...
Бірақ әке мойнына
Мініп алма өскенде.

БӨПЕМНІҢ ТІЛІ

Бөпемнің бір жастағы
Тілі шыға бастады:
“Әпа” дейді апаны.
“Әта” дейді атаны
Қозы көрсе, “Мә—әә!” — дейді,
Бұзау көрсе, “Мө—өө!” — дейді,
Бота көрсе, “Бө—өө!” — дейді.
Оған біздер күлеміз:
— Бұл — бір тәтті тіл, — дейміз.
— Әрбір сөздің анығын
Түсіне біл, дәл ұғын,